

Beslutningsforslag nr. B 11. Fremsat den 15. oktober 1986 af Elisabeth Bruun Olesen (VS), Albrechtsen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om igangsættelse af en landsdækkende forsøgsordning vedrørende personlig assistance i forbindelse med erhvervsudøvelse til personer med handicap

Folketinget opfordrer regeringen til at sikre, at der pr. 1. juli 1987 for en periode af tre år iværksættes en landsdækkende forsøgsordning vedrørende personlig assistance i forbindelse med erhvervsudøvelse til personer

med handicap.

Senest den 1. marts 1987 skal folketetinget udtømmende informeres om forsøgsordningens konkrete udformning.

Bemærkninger til forslaget

Dette er en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 107 fra folketingsåret 1985-86 med ajourførte bemærkninger i forhold til forhandlingerne om forslaget den 10. april 1986, se Folketingsstidende 1985-86, forhandlingerne sp. 6916 og 9535 samt tillæg A sp. 4581.

I sin redegørelse af november 1985 til folketingset om forholdene for personer med handicap understregede socialministeren, at »regeringens målsætning i indsatsen over for personer med handicap er, at hver enkelt får en tilværelse så nær det normale som muligt. Dette omfatter mulighederne for familieliv, for uddannelse og beskæftigelse...«.

Uddannelsesmulighederne for handicappede er stadig alt for dårlige, om end der ikke mindst inden for de sidste femten år er sket en række forbedringer, således at der i stigende grad ved hjælp af støtteforanstaltninger uddannes velkvalificerede handicappede mennesker.

»Men i blitzlampernes skær ved eksamensbevists overrækkelse falder enhver støtteforanstaltning væk. Det vil sige, at man fjerner den blindes sekretær, muligheden for installering af elevatorer for kørestolsbrugere, tolkebistanden til de døve og enhver anden personlig assistance... Der burde egentlig et sekund efter, at eksamensbeviset er overrakt, tages et nyt billede, hvor krøblingen sidder på gulvet, uden skinner og kørestol! Med andre ord: Man giver de handicappede en uddannelse, men fratager dem enhver mulighed for at bruge den.« (Jørgen Ulf Christensen i »Fugl uden vinger«, Københavns bogforlag, 1985, side 104).

Der er gjort adskillige forsøg på at få ændret denne tilstand, især fra forskellige blindes side. Så sent som i 1980 rummede statsministerens åbningstale et løfte om, at der ville blive gjort noget ved problemerne, eventuelt i form af en lovændring. Senere på året måtte socialministeren dog erkende, at landets økonomiske situation ikke gav mulighed for at tage fat om problemerne for alvor.

I august 1981 nedsatte arbejdsministeriet så et udvalg, som skulle beskæftige sig med de handicappede og arbejdsmarkedet, og i september 1982

fremsatte dette udvalg et forslag vedrørende personlig assistance i forbindelse med erhvervsudøvelse til personer med handicap. Nærværende beslutningsforslag er i høj grad inspireret af dette forslag, som da også omtales i den nuværende socialministers novemberredogørelse.

På denne baggrund blev der efter drøftelse mellem social- og arbejdsministeriet taget beslutning om, at der i første omgang skulle indhøstes erfaringer om behov m.v. ved at udnytte mulighederne inden for rammerne af lov om beskæftigelsesmuligheder for unge, jfr. arbejdsministerens bemærkninger under 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 107 i folketingsåret 1985-86. Den 12. marts 1986 udsendte arbejdsdirektoratet og socialstyrelsen i to koordineret udsendte skrivelser information til AF-systemet og socialektoren om, hvordan ovennævnte lov kunne bruges til formålet.

Forslagsstillerne mener, dette er en rigtig dårlig løsning. Det samme gør Det centrale Handicapråd. Lov om beskæftigelsesmuligheder tager sigte på de unge, ikke på de handicappede. Synshæmmede/blinde har f.eks. brug for sekretærer, der kan blindskrift, og døve har brug for tolke, der kan døvesprog. Der findes næppe mange af denne kategori i den personkreds af unge, der kan anvises beskæftigelse i henhold til lov om beskæftigelsesmuligheder for unge.

Arbejdsdirektoratet vil følge udviklingen, har arbejdsministeren sagt. Men VS tror simpelthen ikke på, at der kommer noget kvalificeret ud af et så begrænset forsøg, og vi synes ærlig talt, at de handicappede har ventet længe nok på at få personlig assistance.

Vi synes faktisk, det er lidt af en uartighed over for de handicappede, at mange års ønske om personlig assistance og forskellige regerings verbale velvilje resulterer i ikke blot så lidt, men også så dårlig en model.

Endvidere synes vi ikke, de handicappede skal vente mange år endnu på en tilfredsstillende løsning. Derfor genfremsætter vi vores forslag om en forsøgsordning.

Med beslutningsforslaget ønsker vi at sikre to ting:

For det første, at sagsbehandlingen fremskyn- des, sådan at det slås fast, at der skal igangsættes en landsdækkende forsøgsordning pr. 1. juli 1987, og for det andet, at de handicappede, de handicap- pedes organisationer, den øvrige offentlighed og folketinget inddrages i diskussionen om den kon- krete udformning af forsøget. Denne diskussion omfatter i hvert fald følgende seks punkter:

Personkredsen

Det omtalte udvalg om de handicappede og arbejdsmarkedet har foreslået følgende afgræn- sning af den personkreds, der tænkes omfattet af ordningen:

»Personer, der på grund af synsnedsettelse er ude af stand til eller kun med uforholdsmæssigt stort besvær er i stand til at læse.

Personer, der på grund af meget betydelig ned- sat funktion i bevægelsesapparatet har behov for praktisk bistand ved udførelse af arbejdsfunkti- onerne.

Personer, der på grund af alvorlig hørenedsæt- telse har behov for tolkebistand.

Personer, der i øvrigt på grund af anden alvor- lig nedsat arbejdsfunktion har behov for bistand i forbindelse med udøvelse af erhverv.«

Forslagsstillerne er enige i denne afgrænsning og enige med udvalget i, at tildeling af ydelsen må forudsætte, at pågældende handicappede person er ansat på normale overenskomstmæssige vilkår på det almindelige arbejdsmarked.

Maksimumsbeløb

Udvalget foreslår, at der fastsættes et maksimalt beløb, der årligt kan ydes til personlig assistance. Dette er forslagsstillerne uenige i. Det afgørende må være, at der ydes den personlige assistance, som gør det muligt for den handicappede at funge- re på arbejdsmarkedet. Eller med socialministerens ord fra november-redegørelsen:

»Regeringen lægger megen vægt på, at bestræ- belserne på at integrere personer med handicap i samfundet fortsætter, og at der fortsat arbejdes videre i retning af at sikre personer med handicap en ligestilling inden for alle områder af samfun- det.«

Også på den baggrund må ideen om et fast maksimumsbeløb afvises; i øvrigt ville indførelsen af en sådan grænse ikke kunne undgå at medvirke til en udbredelse af stive systemer inden for det sociale område.

Behovet for personlig assistance

Instituttet for blinde og svagsynede i Hellerup har anslået, at antallet af blinde med behov for sekretærbistand i alt på lidt længere sigt vil ligge på omkring 100. Landsforeningen for Vanføre har skønnet, at behovet for bevægelseshæmmedes ved- kommende vil ligge på omkring 150 personer, og på baggrund af oplysninger fra de øvrige organisa- tioner under De Samvirkende Invalideorganisatio- ner har udvalget skønnet det samlede behov til at ligge omkring 500.

Dette skøn er i hvert fald ikke for højt. Hvor meget det ligger i underkanten, afhænger i høj grad af, hvilke aktiviteter der udfoldes for at åbne op for handicappede på det såkaldt normale ar- bejdsmarked. Den aktuelle situation kan beskrives med Jørgen Ulf Christensens ord: »Heller ikke på arbejdsmarkedet er de handicappede en forventet arbejdskraft. For der er 117 funktioner, de ikke kan, og kun elleve, de kan. Til trods for, at de fleste erhverv i dag er så højt specialiserede, at man kun behøver at udøve syv funktioner.« (»Fugl uden vinger«, side 102).

Udgifter

Ud fra et skøn på omkring 500 personer med behov for personlig assistance og ud fra en gen- nemsnitlig ydelse på 20.000 kr. årligt anslår udval- get de samlede årlige udgifter til 10 mill. kr. Dette skøn må betragtes som et minimumsskøn.

Ydelsesmodtager

Udvalget foreslår, at det i lighed med den eksis- terende svenske ordning bliver virksomheden, der tildeles ydelsen, således at det er virksomheden, der bliver arbejdsgiver for den person, der skal yde assistancen. I sin redegørelse gør socialmini- sterens opmærksom på, at udgangspunktet for rege- ringens arbejde på handicapområdet er, at den enkelte borger skal have størst mulig indflydelse på sin egen tilværelse. Dette er forslagsstillerne helt enige i, og vi synes, det er oplagt, at ydelsen tildeles direkte til den handicappede, således at den handicappede selv fungerer som arbejdsgiver for den person, der skal yde assistancen. Med Kir- sten Lykke Jensens ord:

»Det, jeg ønsker, er selv at være ansvarlig for mine døgtimer – kun derved kan jeg få den fulde tilfredshed med mit liv.« (»Fugl uden vinger«, side 70).

Denne principielle holdning fastholder forslags- stillerne, selvom Dansk Blindesamfund i forbindel- se med en høring over forslaget i forbindelse med

fremsættelsen i sidste folketingsår gjorde opmærksom på, at Dansk Blindesamfund, som er ophavsmand til ideen om personlig assistance, er enedes om, at ordningens funktion tilsiger udbetaling til arbejdsgiveren.

Forslagsstillerne skal dog gøre opmærksom på, at man naturligvis ikke vil blokere for en eventuel vedtagelse af noget fornuftigt med hensyn til personlig assistance ved stædigt og ubøjeligt at fastholde dette krav, hvis der kan skabes et flertal for udbetaling til arbejdsgiverne.

Forslagsstillerne kan også af Dansk Blindesamfunds hørings svar forstå, at man meget vel forstår VS' idealsigte, og det er vi naturligvis glade for.

Administrativ placering

Udvalget diskuterer udførligt, om en ordning med personlig assistance skal administreres af arbejds- eller socialministeriet, og ender med at pege

på arbejdsministeriet.

I sin redegørelse peger socialministeren på, at handicappolitik er samfundspolitik, og at problemerne må bearbejdes og løses inden for den sektor, hvor de opstår.

Dette overordnede synspunkt er forslagsstillerne enige i og mener derfor, at ydelsen skal finansieres og administreres inden for arbejdsmarkedssystemet, idet der er tale om en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning og følgelig en foranstaltning, der ikke bør inddrage socialvæsenet.

Men på dette som på de øvrige punkter er forslagsstillerne selvfølgelig indstillet på at deltage i en åben og fordomsfri debat frem til forsøgsordningens start pr. 1. juli 1987.

Dette gælder også spørgsmålet om forsøgsperiodens længde, hvor udvalget har foreslået fem år, og hvor forslagsstillerne umiddelbart mener, at tre år må være tilstrækkeligt.